

Z kraju nad Leną. Związki polsko-jakuckie dawniej i dziś, pod redakcją naukową A. Kuczyńskiego, Wrocław 2001, ss. 246

W ostatnich latach tradycyjne polsko-jakuckie więzi naukowe otrzymały nowy impuls – odbyło się kilka konferencji, zorganizowano Dni Nauki i Kultury Polski w Republice Sacha (Jakucji), a następnie Republiki Sacha w Polsce, znacznie pogłębiły się kontakty polskich i jakuckich badaczy. Szeroki i otwarty dialog w wielu sprawach stał się możliwy dzięki wysiłkom polskiego rządu, organizacji społecznych i samych uczonych. Spośród tych ostatnich na szczególne wyróżnienie w dziele upamiętniania i badania działalności rodaków, zrzędzeniem losu rzuconych do dalekiego kraju na północy, wyróżnić należy badacza z Uniwersytetu Wrocławskiego – Antoniego Kuczyńskiego. Z drugiej strony – w Republice Sacha (Jakucji) nigdy nie osłabło zainteresowanie spuścizną polskich badaczy XVII – początku XX w. Zawsze wysoko był oceniany ich wkład w zachowanie i rozwój kultury narodów Arktyki. Współpraca uczonych obydwu krajów jest w nowych warunkach historycznych owocnie kontynuowana. Kolejnym żywym tego świadectwem stało się ukazanie zbioru studiów *Z kraju nad Leną. Związki polsko-jakuckie dawniej i dziś*, inicjatorem i redaktorem którego znowu był A. Kuczyński.

Książka składa się z dwóch części. W pierwszej – *Ze skarbicy folkloru jakuckiego* – zamieszczone zostały artykuły uczonych jakuckich: Andriana A. Borisowa, Władimira M. Nikiforowa, Nikołaja W. Jemielianowa, Anny S. Łarionowej, Jekatieriny N. Romanowej, Swietłany D. Muchoplewej, Igora S. Jemielianowa, Agafii Je. Zacharowej, Żanny K. Lebediewej, Olgi I. Czariny. Ich teksty były opublikowane już wcześniej w czasopiśmie „Literatura Ludowa”¹. Ukazanie się „jakuckiego” numeru tego kwartalnika, niewątpliwie, stało się ważnym wydarzeniem w życiu naukowym i kulturalnym społeczeństw Polski i Jakucji. Recenzję tego tomu (autorstwa prof. N. W. Pokatłowej) opublikował w swoim czasie „Jakutskij archiw”². Nowe wydanie – już w oddzielnym zbiorze – prac badaczy jakuckich dobrze służy szerszemu zaznajomieniu europejskiego czytelnika z głównymi kierunkami współczesnej jakuckiej etnografii i folklorystyki, w wielu kwestiach bazujących na tradycjach polskiego jakutoznawstwa.

¹ „Literatura Ludowa” 2000, nr 6 (44).

² Н. В. Покатилова, „Якутский” номер журнала „Literatura Ludowa”, „Якутский архив” 2001, № 2, с. 100–101.

W drugiej części zbioru, noszącej tytuł: *Związki polsko-jakuckie dawniej i dziś* – zaprezentowane są prace badaczy polskich. Tę część poprzedza wyczerpujący artykuł wstępny A. Kuczyńskiego, podsumowujący wyniki prawie 400-letniej historii polsko-jakuckich stosunków wzajemnych. Analizując kształtowanie się wyobrażeń o ziemi jakuckiej i o jej narodach w literaturze polskiej, autor wprowadza do obiegu naukowego szereg mało znanych źródeł, jak np. wspomnienia Konstantego Wołosowicza, pamiętniki działaczy polskiego ruchu rewolucyjnego „niesocjalistycznej” orientacji. Szczegółowo przedstawił też i kierunki badań współczesnych polskich uczonych, zajmujących się studiami nad politycznym, społeczno-ekonomicznym i kulturalnym rozwojem narodów Jakucji.

Bliski tematycznie tym wywodom Kuczyńskiego jest podsumowujący artykuł Zbigniewa Wójcika, poświęcony wkładowi Polaków w przyrodniczo-naukowe zbadanie Syberii. Warto dodać, że ten segment badawczy jest jednym z najlepiej opracowanych w jakuckiej historiografii – wystarczy, by wspomnieć choćby fundamentalne prace S. Je. Mostachowa, D. A. Szyriny, N. W. Iwanowa, T. N. Oglezniewej i innych.

Przy okazji pragnę zauważyć, że niezupełnie ekwiwalentny jest przekład na język angielski tytułu artykułu Wójcika. Sądząc z kontekstu pracy, chodzi mimo wszystko nie o biologów a o badaczy przyrody.

Do niewątpliwych walorów zbioru zaliczyć należy opublikowanie, wcześniej mało znanych, a w Jakucji – w ogóle nieznanymi, wspomnień Stanisława Palińskiego, Anatola Krakowieckiego, Alfreda Jahna o Jakucji, przygotowanych przez A. Kuczyńskiego. Przedstawiciele wszystkich trzech etapów pobytu Polaków w regionie (zsyłka polityczna końca XIX–początku XX wieków, więźniowie łagrów stalinowskich, naukowe ekspedycje okresu sowieckiego) pozostawili żywe i barwne świadectwa życia kraju w przeszłości.

SARDANA I. BOJAKOWA

Akademia Nauk Sacha (Jakucji)

(Z rosyjskiego przełożył Albin Głowacki)

Dorota Malczewska-Pawelec, *Bogusław Miedziński (1891–1972). Polityk i publicysta*, Wydawnictwo Ibidem, Łódź 2002, ss. 254

Badania nad krótkim, lecz niezwykle burzliwym i brzemiennym w skutki dla dwudziestowiecznych dziejów Polski i Polaków okresem Drugiej Rzeczypospolitej, zaowocowały w ostatnich latach wieloma